

Arbejdsmand Jens Dalum og telegrafbud Christian Dalum

Bevaringsværdige mindesten

Arbejdsmand Jens Dalum (4. juli 1852-22. marts 1906) døde af kræft efter et langt og hårdt sygeleje, kun 54 år gammel. Han arbejdede som arbejdsmand i Skive i 22 år.

Jens Dalum var en arbejderbevægelsens pionerer. Han tilhørte første generation af socialdemokrater og fagforeningsfolk i Skive. Han var med til at stifte Arbejdsmandenes Fagforening i Skive i 1896. Han blev valgt ind i bestyrelsen ved stiftelsen, og fra 1901 til 1905 var han formand for fagforeningen. Han blev ofte valgt som delegeret ved møder og kongresser i fagforeningen, ligesom han optrådte som talsmand for arbejderne i Skive ved flere lejligheder. Han deltog også i stiftelsen af Socialdemokratisk Forening for Skive og Omegn i 1898. Ved det stiftende møde i partiforeningen den 6. marts 1898 blev han også her indvalgt i bestyrelsen, hvor han blev valgt til næstformand.

Ved hans død i 1906 fik han følgende skudsmål af redaktør Gerhard Nielsen i Viborg Amts Social-Demokrat: ”Altid parat til at tale sine kammeraters sag, altid uden frygt for at sige sin mening om de foreliggende sager aftvang Jens Dalum såvel meningsfæller som modstandere agtelse.”

Efter hans begravelse satte Socialdemokratisk Forening en mindesten på hans gravsted.

Christian Marinus Jensen Dalum (17. august 1888-9. December 1918) var søn af arbejdsmand Jens Dalum. Han blev i foråret 1906 udlært som bogbinder ved Skolen for Vanføre. Uddannelsen var betalt af fattigudvalget i Skive. Skive Folkeblad fortalte den 8. juni 1906, at fattigudvalget på Skive Byråds møde dagen før af ønsket at gøre byrådet bekendt med, at kommunen havde haft stor fornøjelse af dens omsorg for Jens Dalums søn, der havde lært bogbinderhåndværket på Skolen for Vanføre. ”Han havde nu udført sit svendestykke meget tilfredsstillende og bl.a. sendt byrådet flere bøger, som Ingv. Christensen [bogbindermester og byrådsmedlem] fandt godt indbundne. Den unge mand havde fået plads, og forhåbentlig ville han fremtidig klare sig selv”.

Christian Dalum fik senere arbejde som telegrafbud ved Statstelegrafens i Skive. Ligesom sin far var han aktiv i den socialdemokratiske arbejderbevægelse. Han deltog i stiftelsen af Socialdemokratisk Ungdomsforening i Skive (SUF) i 1906, hvor han blev valgt til foreningens første formand, og han var på ny formand for ungdomsforeningen fra 1916 til sin død. Han sad i bestyrelsen for SUF's Vestjyllandskreds, og i 1917 blev han valgt ind i hovedbestyrelsen for SUF. Han var også aktiv i den socialdemokratiske partiforening i Skive.

På det tidspunkt, hvor Christian Dalum blev formand for SUF i Skive for anden gang, var SUF Skives største politiske ungdomsforening med 220 medlemmer, og væksten fortsatte i de følgende år. SUF lå politisk til venstre fra de noget mere moderate socialdemokrater – de unge socialdemokrater var republikanere og antimilitarister, og de russiske revolutioner og bolsjevikernes magtovertagelse i oktober 1917 optog de unge. Ved afslutningen af 1. Verdenskrig i november 1918, hvor Tyskland blev en republik, rykkede muligheden for en revolution tættere på Danmark, og det skabte interne spændinger i SUF. Det nåede Christian Dalum ikke rigtig at opleve. I efteråret 1918 ramtes det krigshærgede Europa af en farlig epidemi – den spanske syge, der slog 50 millioner ihjel på verdensplan og knap 20.000 i Danmark. Det første tilfælde af spansk syge ramte Skive i midten af juli 1918, og i november-december 1918 blev der indberettet ca. 200 nye tilfælde om ugen. Der var adskillige, der døde af sygdommen. En af dem var Christian Dalum. Han blev smittet den 1. december 1918. En lungebetændelse kom til, og en uge senere blev han indlagt på Skive Sygehus. Her kunne man intet gøre, og Christian Dalum døde dagen efter.

Der var meget stor deltagelse ved Christian Dalums begravelse. Der var kranser fra de socialdemokratiske ungdomsforeninger i Skives nabobyer. Medlemmer af SUF i Skive bar kisten til graven, hvor et medlem af hovedbestyrelsen for SUF holdt tale.

SUF i Skive satte en mindesten på graven.

Christian Dalum var blevet gift med Jensine Jensen i 1914. Et halvt år før hans død blev de forældre til en søn, Jens. Jens Dalum blev uddannet som typograf, og som sin far og sin bedstefar var han aktiv indenfor arbejderbevægelsen, både fagligt som medlem af bestyrelsen for typografernes fagforening og politisk som først medlem af Danmarks kommunistiske Parti og senere som en af stifterne af Socialistisk Folkepartis afdeling i Skive, samt som mangeårigt medlem af bestyrelsen for Arbejdernes Andelsboligforening.

Læs mere:

Kaj Ove Miltersen og Niels Mortensen: Fælles vilje Fælles virke. Socialdemokratiet i Skive 100 år 1898-1998. 1998.

Jørgen D. Jensen: Tiden under og omkring 1. verdenskrig. I: Skive kommunes historie fra 1880 til 1940, 2002, s. 335-348.

Unge socialdemokrater, medlemmer af Socialdemokratisk Ungdomsforbund (SUF), samlet til kredsmøde i Viborg ca. 1917. Deltagerne kom fra Skive, Viborg, Nykøbing Mors og Holstebro, så der er formentlig tale om et møde i SUF's Vestjyllandskreds. Christian Dalum, formand for Socialdemokratisk Ungdomsforening i Skive, står som nummer tre i midterste række. Siddende til højre ses journalist Jens Christensen, Skive Social-Demokrat, stifter af Danmarks socialdemokratiske Ungdoms ældste afdeling i 1920.

